

## Revner Podemos, revner Spanien ?

Skrevet af: **Niels Frølich** | Offentliggjort: 16. februar 2019

---

Modsætningerne i Podemos har simret længe, men partigrundlægger og chefstrateg Errejóns afsigelse af sit parlamentsæde og hans tilslutning til Carmenas lokale Madrid-parti, Más Madrid, kom alligevel som en overraskelse og tog Podemos partiledelse på sengen og vakte vrede i partiet.

Errejón kunne ikke blive enig med partiledelsen om opstillingen i Madrid og ønskede på baggrund af Podemos dårlige resultater i de nylige regionalvalg i Andalusien en fælles opstilling med Más Madrid, som han mente ville give venstrefløjen et bredere fundament og dermed bedre chancer. Men partiledelsen ønsker en fællesliste med Izquierda Unida (IU), som man i forvejen har et tæt samarbejde med i form af alliancen Unidos Podemos, UP.

Splittelsen blev tydelig på partiets konference i Vistalegre i 2017, hvor vandene skiltes på grund af forskelle i strategiske opfattelser og i spørgsmålet om alliancer, hvor Errejón udtalte sin modstand mod alliancen med IU, der delvis består af resterne af det gamle kommunistparti.

At bruddet kom netop nu, skyldes ifølge iagttagere to forhold. Det ene er Podemos dårlige resultat i regionalvalget i Andalusien, hvor det spanske socialdemokrati (PSOE) mistede regeringsmagten efter 34 år til sin ærkefjende det konservative Partido Poular (PP), der nu regerer på et parlamentarisk grundlag bestående af det moderne højreparti Ciudadanos og et ekstremt højreparti, Vox. Podemos formåede ikke at samle bare en del af PSOE's tabte stemmer op. Podemos svar på Vox's opkomst er at opfordre til en ny, anti-fascistisk kamp, men Errejón mener, at en sådan kampagne er for smal og kun vil appellere til partiets kernevælgere. Man skal derimod indrettet valgkampagnen på en sådan måde, at man tiltrækker et bredere vælgergrundlag.

Det andet forhold er, at Errejón mener, at partiledelsen hindrer ham i at føre sin egen kampagne, fordi man har en aftale med IU, noget han er imod. Problemet for Podemos er, at man ikke rigtig har andre kandidater, der er stærke nok til at stille op i mod Errejón. Hertil kommer, at han ikke står alene, i det Podemos regionale leder i Madrid trådte tilbage fra sin post i protest mod partiets insisteren på listen med IU. Alt i alt kan det betyde, at UP (og dermed Podemos) kan blive tvunget ind i en aftale med Más Madrid.

En ting er Errejóns afhopning, noget andet er forholdet til Madrid populære borgmester, Manuela Carmena, der regerer med en koalition, der inkluderer Podemos, IU og repræsentanter for byens bevægelser. Hun anses for at være tæt på PSOE og det har taget mange kræfter for hende at holde sammen på den umage koalition. Især de mere aktivistiske elementer og rådmænd fra IUs radikale dele har haft det svært med hendes politiske linje, hvor hendes ønsker om et storstilet byggeri i det nordlige Madrid - Operation Chamartín - har vakt stærk modstand. Derfor lancerede hun kort før jul sin egen liste, Más Madrid, der skulle tjene til at lægge pres på Podemos og IU.

Politisk har Carmena og Errejón været tætte i længere tid i deres tilslutning til det, der kaldes en inkluderende, transversal politik, noget der ligger meget tæt på Podemos oprindelige, populistiske udgangspunkt i en modsætning mellem 'kasten' og folket og som ikke ville høre om en højre-venstre-akse i politik. Heroverfor står et Podemos, der i dag i langt højere grad er et traditionelt venstrefløjsparti.

Men skønt Carmena og Errejón er tætte, er de ikke helt ens. Hvor Errejón stod for den oprindelige antagonistiske kaste mod folket-opfattelse, er Carmena bredere orienteret og siger at hun vil 'regere

for alle'. Men nu er Errejón nået frem til, at den afvisning af traditionel politik, der for nogle år tilbage bar Podemos fremad, har tabt sin dynamik og at det gælder om, for venstrefløjen ikke at skræmme bredere vælgerskarer væk. Derfor gælder det om at tage brodden af skarpe holdninger og at vise, at venstrefløjen kan skabe forandringer uden samtidig at skabe uorden og uro. Podemos lægger derimod i højere og højere grad vægt på traditionelle venstrefløjstemaer som arbejdskampe, minimumsløn og pensioner.

I et interview fra november sidste år understreger Errejón, at Podemos kun har kunnet vinde de steder i Spanien, hvor man arbejder sammen med PSOE og at dette samarbejde ikke blot er af taktisk natur, men strategisk. Det handler om to kampe på en gang: En kamp for at den progressive blok kan erobre regeringsmagten og dernæst en kamp om hvem, der skal lede denne blok. Så langt synes de to Podemos-ledere at være enige, men når det kommer til definitionen af partiets orientering, er Errejón klar i spyttet: Politik på en venstre-højre-akse er efter hans mening langt mere reformistisk og institutionaliseret end en politik, opererer med et skel mellem folket og oligarkiet: "Derfor har jeg altid forsøgt at definere Podemos som en national-folkelig kraft og ikke som en venstreorienteret kraft."

Errejón påpeger i interviewet, at de revolutioner, der har været mest succesfulde, har kombineret nationens interesser med de underprivilegerede klassers interesser ofte udtrykt gennem fagforeningerne. Som eksempler nævner han Perón i Argentina, Getúlio Vargas i Brasilien og Ho Chi Minh i Vietnam: "Venstrefløjen har kun været i stand til at vinde, når den har placeret arbejderbevægelsen og de besiddelsesløse i hjertet af en bredere politisk proces og dermed har haft held med at sammensmelte arbejderens interesser med landets."

Regeringsskiftet fra PP til PSOE blev gennemført med Podemos aktive hjælp i håbet om, at man fra venstre kunne presse PSOE til at gennemføre nogle af partiets mærkesager. Det er til dels lykkedes med f.eks. en forøgelse af minimumslønnen på 22%, noget som både nationalbanken, Valutafonden og EU-kommissionen advarede imod.

Det største problem for venstrefløjen er imidlertid 'det territoriale spørgsmål', en omskrivning for det catalanske problem, der truer PSOE-regeringen, i det de catalanske nationalistpartier truer med ikke at ville stemme for regeringens finanslov, hvis ikke de ser fremskridt i forhold til catalansk selvbestemmelse og i vilkårene for de politiske fanger, der sidder fængslet anklaget for oprør i forbindelse med folkeafstemningen 1.oktober 2017 om catalansk selvstændighed.

For øjeblikket ser det ikke ud til at Errejón har planer om at træde ind på den nationale, politiske scene, men vil koncentrere sig om lokalvalgene i Madrid i maj. Spørgsmålet er imidlertid om Pablo Iglesias rolle som superleder kan fortsætte. Errejón-affæren har i hvert fald vist, at Podemos savner mekanismer, der kan opfange politiske uenigheder.

I et brev til Podemos øverste organ, borgerrådet, opregner Pablo Iglesias ti punkter, han anbefaler forsamlingen at overveje. Han fremmeste bekymring er højrefløjens vækst både i Spanien og i Europa, der skal stoppes for hver en pris. Det er derfor, det gælder om holde sammen på den alliance i det spanske parlament, der væltede Rajoys PP-regering og bragte PSOE under Pedro Sánchez til magten: "Vore modstandere ønsker at ødelægge den blok, der stod for mistillidsvotummet [til Rajoy-regeringen, oa.]. De ønsker at forhindre, at denne blok udvikler sig til en koalitionsregering mellem Unidos Podemos og socialistpartiet [PSOE], der vil blive et europæisk referencepunkt for beskyttelse af velfærdsstaten og som ville møde den territoriale krise med dialog og politiske forhandlinger. Det mistillidsvotum, der tvang PP fra regeringsmagten og aftalen om finansloven, som vi underskrev i Moncloa [regeringspalæet, oa.] med Pedro Sánchez var den største demonstration af Unidos Podemos politiske vægt i Spanien. Logisk set drejer det sig om, at vi og vores og vores allieredes modenhed afhænger af, om vi forbliver en afgørende aktør, der kan regere

Spanien.”

Iglesias skriver videre, at det at ødelægge Unidos Podemos er betingelse for, at der kun er to alternativer til en løsning af den politiske krise. Den ene er et reaktionært trekløver bestående af PP, Ciudadanos og Vox. Det andet er det, andre dele af magtelisten ønsker at lancere, nemlig en Macron-model bestående af et stort centrum med et højredrejet PSOE og Ciudadanos. For at kunne opnå dette er, man nødt til at have en venligtsindet venstrefløj, der ikke omfatter Podemos.

I skrivende stund - 13. februar - blev regeringens finanslovsforslag nedstemt med 191 mod 158 i det de catalonske nationalistpartier stemte med de borgerlige, fordi man ingen indrømmelser kunne få fra regeringen angående catalonsk autonomi eller med hensyn til retssagen mod nationalistlederne, der også startede i dag. PSOE-regeringen havde for en uge siden offentliggjort det grundlag for forhandlinger med Cataloniens regionalregering, men som denne havde afvist, og dermed anså regeringen forhandlingerne om Cataloniens fremtid for afsluttet. Det forventes at regering udskriver valg til 28. april.

Med finanslovsforslagets fald er det såkaldte mistillidsvotumsflertal, der væltede Rajoy-regeringen, endegyldigt opløst. Det er et nederlag for Podemos, der havde satset voldsomt på et tæt samarbejde med PSOE-regeringen og hvis leder Iglesias (og det baskiske nationalistparti) til sidste øjeblik helt hen i parlamentsdebatten om finansloven havde arbejdet ihærdigt for at overtale de catalonske nationalistpartier til at undlade at stemme imod finansloven under henvisning til at det var vigtigt at skille det catalonske spørgsmål fra finansloven fordi PSOE-regeringens fald ville betyde et alvorligt tilbageslag for mulighederne for at finde en politisk løsning i Catalonien. Med Sánchez-regeringens tiltrædelse åbnede der sig et vindue for en politisk dialog om Catalonien. At de catalonske nationalistpartier valgte at stemme mod finansloven og dermed regeringen kan derfor vise sig at være en alvorlig fejlregning, hvis der kommer en borgerlig regering efter valget - PP er drejet til højre og ultrahøjrepartiet Vox ligger for tiden på omkring 10% og kan derfor spille en afgørende rolle som parlamentarisk grundlag for en højre-regering. Kommer der en ny PSOE-regering er det forventeligt, at den også drejer til højre og måske ikke længere vil have Pedro Sánchez som statsminister - højrefløjen i partiet først og fremmest repræsenteret ved de regionale ledere, de såkaldte baroner - har i stigende grad luftet deres utilfredshed med regeringens samarbejde med Unidos Podemos og med åbningen overfor den catalonske regionalregering.

Det kommende valg vil uden tvivl komme til at fokusere på det catalonske spørgsmål, der har lammet det spanske, politiske liv. Og problemet ser næste uløseligt ud: En bred majoritet i Catalonien - herunder mange modstandere af uafhængighed - synes at ønske en udvidelse af regionalregeringens beføjelser. Modsat ser det ud til, at den offentlige mening i resten af Spanien enten er tilbøjelig til at indskrænke lokalregeringernes beføjelser eller til at bibeholde det nuværende niveau.

I dagbladet El País illustreres dette forhold i nogle tal fra en meningsmåling i den vestlige region Extremadura sammenholdt med en tilsvarende undersøgelse i Catalonien, der citeres i et blogindlæg af en Josep M. Vallès. Ifølge undersøgelsen går 13% af de adspurgte ind for at forøge den regionale regeringens beføjelser, mens 60% af de adspurgte i Catalonien mener dette. Modsat svarer 30% i Extremadura, at de ønsker en indskrænkning af de selvstyrende regioners beføjelser eller en gencentralisering af staten, noget der kun overbeviser 14% af catalonerne. 42% af de adspurgte i Extremadura og 23% i Catalonien ønsker at bevare status quo. Naturligvis er der intet bevis i disse tal, dertil er grundlaget for spinkelt, men noget tyder på, at de målte tendenser gælder store dele af Spanien, med undtagelse af Baskerlandet og Navarra.

Hvis tendenserne er rigtig, så ønsker et bredt udsnit af den catalonske befolkning altså en forøgelse af selvstyret. Det betyder at der skal findes en politisk løsning - ikke en betingelsesløs overgivelse

fra den ene eller den anden part. Denne løsning kan kun findes ved at gå skridtvis frem og undervejs afholde en eller flere folkeafstemninger eller andre former for aftalt konsultation. For uden en direkte, folkelig bekræftelse af de opnåede resultater er det vanskeligt at forestille sig holdbare løsninger – løsninger der ganske vist må ligge indenfor loven, men som må være lige så fleksible og generøse som de løsninger, der gjorde det muligt for Andalusien at opnå autonomi uden at opfylde forfatningens bestemmelser eller som tillader Navarra en løsning, der til forveksling ligner en føderal status. Med en borgerlig regering som resultat af det kommende valg er det vanskeligt at se en snarlig løsning på det catalonske spørgsmål, der på en gang er holdbar og imødekommende overfor ønskerne om styrket selvstyre.

Kilder:

Eoghan Gilmartin, interview med Íñigo Errejón, *Rebuilding the Demos*, *Jacobinmag*, 27. november 2018

Eoghan Gilmartin, interview med Antonio Maestre, *Divided We Fall*, *Jacobinmag*, 22. januar 2019

Pablo Iglesias, *10 consideraciones para la reunión del Consejo Ciudadano*, 30. januar 2019

Antonio Maqueda, La productividad se estanca en España por primera vez en 20 años, *El País*, 4. februar 2019

Josep M. Vallès, Después del juicio, negociación. *El País*, 6. februar 2019